

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ЦЕНТР НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ІНІЦІАТИВ”

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “МОЛОДІЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЧИНАЮЧИХ ЛІДЕРІВ”

ЛЮДИНА, ПРАВО, ДЕРЖАВА: ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 ТРАВНЯ 2026 РОКУ

М. ВІННИЦЯ

л54 Людина, право, держава: правові та соціально-психологічні виміри: зб. матеріалів наук. практ. конф. (м. Вінниця, 15 травня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив., Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Зінченко Людмила Петрівна - засновник Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

Заступник голови редакційної колегії

Байцур Катерина Юріївна - співзасновник Громадської організації «Центр Науково-Дослідних Ініціатив»

Члени редакційної колегії:

Василенко Віктор Михайлович- перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Музичук Олександр Миколайович- проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор

Невядовський Владислав Олегович - учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент

Іванцов Володимир Олександрович - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності

Чишко Катерина Олександрівна - кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів

Статівка Олена Олександрівна – завідувач кафедри мовної підготовки, кандидат педагогічних наук, доцент

Ляска Оксана Петрівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки

Ядлось Ярослав Віталійович

*Здобувач вищої освіти 2 курсу ФПФОДР НПУ Дніпровського державного
Університету внутрішніх справ*

Науковий керівник: Чепурко Вадим Миколайович

Викладач кафедри Криміналістики та домедичної підготовки

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я

Криміналістична характеристика насильницьких злочинів проти життя і здоров'я є важливою складовою криміналістичної науки, яка забезпечує формування науково обґрунтованих підходів до розкриття та розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень. Вона являє собою систему узагальнених відомостей про типові ознаки злочинів, що відображають закономірності їх підготовки, вчинення та приховування, а також взаємозв'язки між окремими елементами [1, с. 112].

Насильницькі злочини проти життя і здоров'я охоплюють суспільно небезпечні діяння, спрямовані на заподіяння смерті або тілесних ушкоджень особі. До них належать умисні вбивства, тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості, катування, побої та інші форми фізичного чи психічного насильства. Вказані злочини характеризуються підвищеним рівнем суспільної небезпеки та значною складністю у розслідуванні, що обумовлює необхідність використання криміналістичної характеристики як інструменту пізнання [2, с. 87].

Одним із основних елементів криміналістичної характеристики є спосіб вчинення злочину. Для насильницьких злочинів він проявляється у застосуванні фізичної сили, використанні холодної чи вогнепальної зброї, а також різноманітних предметів, що використовуються як знаряддя злочину. Нерідко спосіб вчинення має імпульсивний характер і залежить від ситуації, що склалася,

психологічного стану правопорушника та ступеня його підготовленості [3, с. 145].

Важливим елементом є обстановка вчинення злочину, яка включає місце, час, умови та інші обставини події. Аналіз практики показує, що значна частина насильницьких злочинів вчиняється у побутовій сфері, зокрема у житлових приміщеннях, у вечірній або нічний час, часто в умовах конфліктних відносин та під впливом алкоголю чи наркотичних речовин. Це зумовлює специфіку їх виявлення та розслідування [4, с. 203].

Слідова картина насильницьких злочинів характеризується значною кількістю матеріальних слідів, що відображають механізм події. До них належать тілесні ушкодження потерпілого, сліди крові, ознаки боротьби, пошкодження предметів обстановки, сліди рук, ніг, а також знаряддя злочину. Вивчення цих слідів дозволяє реконструювати подію злочину, встановити послідовність дій його учасників та визначити напрямки розслідування [1, с. 118].

Не менш важливим є дослідження особи злочинця. Для осіб, які вчиняють насильницькі злочини проти життя і здоров'я, характерними є такі риси, як агресивність, емоційна нестійкість, схильність до конфліктної поведінки, низький рівень самоконтролю. У багатьох випадках правопорушники перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, що впливає на їх поведінку та характер вчинених дій [2, с. 91].

Особливості особи потерпілого також мають важливе криміналістичне значення. Найчастіше потерпілі перебувають у близьких або знайомих стосунках із злочинцем (родичі, співмешканці, знайомі), що обумовлює специфіку мотивів та умов вчинення злочину. Вивчення особи потерпілого дозволяє встановити можливі причини конфлікту, коло підозрюваних та інші обставини події [3, с. 149].

Мотиви насильницьких злочинів є різноманітними, проте найпоширенішими серед них є особисті неприязні відносини, ревності, помста,

хуліганські спонукання, а також раптово виниклі конфлікти. Встановлення мотиву має важливе значення для правильної кваліфікації злочину та побудови ефективної стратегії розслідування [4, с. 210].

Криміналістична характеристика також передбачає врахування типових способів приховування злочину, серед яких можна виділити знищення або приховування знарядь злочину, маскування слідів, інсценування події (наприклад, під нещасний випадок або самогубство), а також спроби уникнення відповідальності шляхом надання неправдивих показань. Аналіз таких дій дозволяє своєчасно виявляти ознаки злочину та протидіяти спробам його приховування [1, с. 121].

Таким чином, криміналістична характеристика насильницьких злочинів проти життя і здоров'я є складною багатокомпонентною системою знань, що охоплює сукупність типових ознак даної категорії правопорушень. Її використання у практичній діяльності сприяє ефективному висуненню слідчих версій, плануванню розслідування та встановленню об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Застосування криміналістичної характеристики дозволяє підвищити результативність боротьби з насильницькими злочинами та забезпечити належний рівень захисту життя і здоров'я людини.

Список використаних джерел

1. Шепітько В. Ю. Криміналістика: підручник. Харків: Право, 2019. 464 с.
2. Біленчук П. Д. Криміналістика: підручник. Київ: Атіка, 2018. 544 с.
3. Волобуєв А. Ф. Криміналістика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 384 с.
4. Кузьмічов В. С. Методика розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 320 с.